

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 13

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

31 серпня 2023 р., протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ МЕТОДИ ПСИХОКОРЕКЦІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Психологія»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
психології та соціального
забезпечення
28 серпня 2023 р., протокол № 7

В.о. завідувача кафедри психології
та соціального забезпечення
Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної
програми
Олег МАТЕЮК

Розробник: доктор психологічних наук, професор, професор кафедри
психології та соціального забезпечення КОМАР Таїсія

Житомир
2023-2024 н.р

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 2 / 13

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній ступінь: «Магістр»	Лекції	
		32 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		72 год.	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 40% аудиторних занять, 60% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 3 / 13</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Сучасні методи психокорекції та психотерапії» є розкриття теоретичних і практичних аспектів сучасної психотерапії та психологічної корекції, історико-культурних та наукових аспектів розвитку означених форм психологічного супроводу, досягнення засвоєння основних принципів психотерапевтичної та психокорекційної роботи, рівня наукової і професійної підготовки в цій галузі відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; розроблення на цій основі підходів щодо вдосконалення застосування психотерапії та психокорекції в діяльності психолога.

Важливим є збагачення майбутніх психологів знаннями з психотерапії; вироблення базових психотерапевтичних умінь і навичок; засвоєння студентами принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідних напрямках; формування у студентів бажання вдосконалювати знання з психотерапії та розвиток психотерапевтичної культур.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- формування психотерапевтичної культури та практичних навиків в галузі психологічних моделей психотерапевтичної допомоги;
- ознайомлення студентів з сучасними теоріями та методами групової та сімейної психотерапії в лекційному матеріалі;
- навчання проведення діагностики емоційних, сімейних проблем;
- орієнтування студентів у груповій формі роботи за методами психотерапії та психокорекції.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 4 / 13

В результаті вивчення дисципліни «Сучасні методи психокорекції та психотерапії» студент повинен **знати**:

- мету вивчення та зміст дисципліни «Сучасні методи психокорекції та психотерапії»;
- історію розвитку психотерапевтичних та психокорекційних методів психологічного супроводу;
- загальні основи психотерапії та психологічної корекції;
- сучасні психологічні категорії та понятійний апарат в межах різних психологічних теорій за темою магістерської роботи;
- сучасні методи та напрямки психологічної корекції;
- практичні навички психотерапії та психокорекції;
- чим відрізняються принципи теоретичної і практичної психології.

Після вивчення дисципліни «Сучасні методи психокорекції та психотерапії» студент повинен **уміти**:

- адекватно оцінювати відповідність психотерапевтичного та психокорекційного інструментарію у конкретних ситуаціях психологічного втручання;
- орієнтуватись в основних теоретичних положеннях та практичних методах психотерапії та психокорекції;
- професійно застосовувати основні сучасні методики психотерапії та психокорекції у власній практиці;
- орієнтуватись та визначати типові ситуації, які потребують психокорекційно-психотерапевтичного втручання;
- опрацьовувати наукову літературу про методи та методики психотерапевтичного та психокорекційного спрямування;
- визначати загальні принципи та підходи психокорекційної (психотерапевтичної) допомоги;
- аналізувати ефективність психотерапевтичної та психокорекційної допомоги за визначеними критеріями.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія»:

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультативну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 5 / 13

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність здійснювати психологічний супровід осіб в кризових та надзвичайних ситуаціях і надавати психологічну допомогу цим категоріям населення.

СК12. Здатність використовувати психологічний інструментарій надання допомоги представникам соціально-вразливих категорій населення.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 053 «Психологія»:

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН13. Визначати напрями психологічного супроводу осіб в кризових та надзвичайних ситуаціях, розробляти та впроваджувати програми реабілітації та реадaptaції цих категорій населення.

ПРН14. Вміти застосовувати інноваційні психологічні технології при роботі з соціально-вразливими категоріями населення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ПОНЯТТЯ ПРО МЕТОДИ СУЧАСНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ ТА ЇХ ПРЕЗЕНТАЦІЯ В ПОЗИТИВНІЙ ПСИХОТЕРАПІЇ.

Тема 1. Поняття про сучасні методи психотерапії.

1. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії.
2. Класифікація методів психотерапії.
3. Етапи психотерапевтичного процесу.
4. Вимоги до особистості психотерапевта. Модель ефективного психотерапевта за В. Карікашем.
5. Етичні основи і принципи психотерапії.

Тема 2. Базові техніки психотерапії.

1. Простір психотерапевтичного контакту.
2. Техніки налагодження контакту.
3. Робота з образами та символами.
4. Актуалізація внутрішніх ресурсів клієнта.
5. Застосування гіпнозу у психотерапії.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 6 / 13

Тема 3. Методи позитивної психотерапії.

1. Зміст та основні характеристики позитивної психотерапії.
2. Принципи позитивної психотерапії.
3. Базові та актуальні здібності в позитивній психотерапії.
4. Техніки positum-підходу.
5. Сфери переробки конфлікту (балансна модель) в позитивній психотерапії.
6. Поняття про моделі для наслідування та базові емоційні установки.
7. Стадії взаємодії в позитивній психотерапії.
8. П'ятикрокова модель консультивання та самопомоги.

Змістовий модуль 2. МЕТОДИ ЕКЗИСТЕНЦІЙНО-ФЕНОМЕНОЛОГІЧНИХ НАПРЯМІВ ПСИХОТЕРАПІЇ.

Тема 4. Логотерапевтичні методи.

1. Зміст та мета логотерапії.
2. Види та характеристика основних груп цінностей за В. Франклом.
3. Основні логотерапевтичні техніки.

Тема 5. Методи наративної психотерапії.

1. Теоретичні засади наративної психотерапії.
2. Психологічна герменевтика та її основні поняття.
3. Поняття про наратив.
4. Деконструкція та екстерналізація – ключові техніки наративної психотерапії.
5. Формат практики наративної психотерапії.

Тема 6. Арт-терапевтичні методи.

1. Загальна характеристика арт-терапії.
2. Переваги та недоліки арт-терапії порівняно з іншими методами.
3. Форми, види та моделі арт-терапії.
4. Структура проведення арт-терапевтичного заняття.

Змістовий модуль 3. ІНТЕГРАТИВНІ МЕТОДИ СУЧАСНОЇ ГРУПОВОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ.

Тема 7. Групова психотерапія.

1. Поняття про групову психотерапію, її переваги та обмеження.
2. Загальна характеристика психотерапевтичних груп.
3. Поняття групової динаміки та її складові.

Тема 8. Психодрама.

1. Поняття про психодраму, її мета і завдання.
2. Основні елементи психодрами.
3. Ключові компоненти психодрами.
4. Форми і фази психодрами.
5. Основні психодраматичні техніки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 7 / 13</i>

Тема 9. Системна сімейна психотерапія.

1. Загальна характеристика системної сімейної психотерапії.
2. Параметри сімейної системи.
3. Методологічні принципи системної сімейної психотерапії.
4. Етапи впливу на сімейну систему.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 8 / 13

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістовні модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
№1	Змістовий модуль 1. Поняття про методи сучасної психотерапії та їх презентація в позитивній психотерапії.				
	Тема 1. Поняття про сучасні методи психотерапії.	12	4	2	6
	Тема 2. Базові техніки психотерапії.	14	4	2	8
	Тема 3. Методи позитивної психотерапії.	14	4	-	10
	МКР №1	2	X	2	X
	Разом змістовий модуль 1	42	12	6	24
№2	Змістовий модуль 2. Методи екзистенційно-феноменологічних напрямів психотерапії.				
	Тема 4. Логотерапевтичні методи.	12	2	-	10
	Тема 5. Методи наративної психотерапії.	10	4	-	6
	Тема 6. Арт-терапевтичні методи.	14	4	2	8
	МКР №2	2	X	2	X
	Разом змістовний модуль 2	38	10	4	24
	Змістовий модуль 3. Інтегративні методи сучасної групової психотерапії та психокорекції.				
	Тема 7. Групова психотерапія.	14	4	2	8
	Тема 8. Психодрама.	14	4	2	8
	Тема 9. Системна сімейна психотерапія.	10	2	-	8
	МКР №3	2	X	2	X
	Разом змістовний модуль 3	40	10	6	24
ВСЬОГО		120	32	16	72

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 13

5. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Психотерапія як наука та метод психологічної допомоги.	2
Тема 2. Методологічні постулати та психотехнічний інструментарій позитивної психотерапії.	2
Тема 6. Арт-терапія як поліфункціональний метод психологічної допомоги.	2
Тема 7. Загальні особливості групової психотерапії.	2
Тема 8. Поняття про психодраму та її основні концепти.	2
ВСЬОГО	10

6. Завдання для самостійної роботи

Передбачається, що в період вивчення дисципліни студент самостійно виконує ситуаційні вправи, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає 60% (72 год).

7. Індивідуальні завдання

- Критерії та методи оцінювання ефективності психотерапії.
- Особливості проведення першої зустрічі з клієнтом.
- Типові помилки психотерапевтів під час проведення першої зустрічі з клієнтом.
- «Важкі» клієнти та особливості роботи з ними.
- Етичний кодекс психотерапевта.
- Роль біографічного фактора у конструюванні методів психотерапії (позитивна психотерапія, логотерапія, психодрама...).
- Характеристика танцювальної терапії та сфери її застосування.
- Характеристика казкотерапії та сфери її застосування.
- Характеристика пісочної терапії та сфери її застосування.

8. Методи навчання

Традиційні та сучасні технології, зокрема: самостійна робота (робота з літературними джерелами); словесні (розповідь, бесіда, пояснення); практичні; наочні (вправи, техніки, тренінг з елементами демонстрації, ілюстрації); інформаційно-комунікаційні технології, мультимедійні технології.

Лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 13

заняття (з використанням дискусій, ситуаційних задач, проведення тренінгових вправ, проведення психодіагностичних методик), самостійна робота (поради та пам'ятки, тестування). Використання навчального середовища Moodle та програми для організації відеоконференцій Zoom.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи та модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань, усного опитування, тестового контролю, захисту практичних завдань, представлення результатів виконання творчих завдань.

Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується написанням модульної контрольної роботи.

Семестровий контроль здійснюється шляхом складання заліку.

10. Схема нарахування балів Критерії оцінювання модульного контролю

Форма контролю	Максимальна кількість балів
Всього за блок змістовних модулів 1	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 1	25
Всього за блок змістовних модулів 2	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 2	25
Всього за блок змістовних модулів 3	50
– перевірка домашніх завдань	5
– оцінювання відвідування	5
– усні опитування	5
– письмові опитування	10
Модульна контрольна робота № 3	25

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Правильна відповідь на тестові питання	0,5 балів
Кількість тестових питань	50
Максимальна кількість балів	25

Підсумковий контроль

1. Оцінювання якості засвоєння дисципліни за всіма видами навчальних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 13

занять проводиться без участі студента на підставі усіх попередніх модульних контролів, що передбачені навчальним планом шляхом визначення середньозваженого балу (округленого до сотих) результатів модульних контролів.

2. Загальна кількість балів та результати семестрового контролю доводяться до відома студента. При проведенні підсумків семестрового контролю необхідно враховувати наступне:

- у разі, якщо студент погоджується з результатом контролю, відповідна кількість балів та оцінка (за національною шкалою та шкалою ECTS) виставляються у відомість;
- у разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то у відомість за національною шкалою виставляється оцінка “не зараховано” (“F” та “FX” відповідно до шкали ECTS);
- у разі, якщо студент, який отримав позитивну оцінку за результатами модульного контролю, має бажання підвищити результати семестрового контролю, то він складає залік зі всього курсу під час сесії (за розкладом), результати якого виставляються у відомість.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання
За кожну правильну відповідь на тестове питання студент отримує 1 бал Кількість тестових питань у заліковій роботі – 100 Максимальна кількість балів - 100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою	Залік	Бали
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	
11	11	11	11	11	11	11	11	12	100

11. Рекомендована література

Основна література

1. Васильєв Я. В. Психокорекція позицій цільової спрямованості особистості:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК8- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 13

навч. посіб. / Я. В. Васильєв, В. І. Каневський. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. – 88 с.

- Кузікова С. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посібник 2-ге вид., стер. Суми: Університетська книга, 2018. – 384 с.
- Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. Навч. Посібн. Модульнорейтинговий курс. 3-ге вид. – К.: Видавничий дім „Персонал”, 2019. – 544 с.

Додаткова література

- Бригадир М. Б. Використання потенціалу парадигми салютогенезу для підтримки психічного здоров'я клієнтів в період пандемії. Позитивна психотерапія у кроскультурному світі: реальність, завдання, можливості: Збірник матеріалів Х Міжнародної дистанційної науково-практичної конференції з позитивної транскультуральної психотерапії Н. Пезешкіана (14 червня 2020 року). – Дніпро, 2020. – С. 78-83.
- Бригадир М. Проблема визначення показників та критеріїв психічного здоров'я. Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві: збірник матеріалів ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції (18 жовтня 2019 року) / уклад. З. Р. Кісіль. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. – С. 44-47.
- Гнатко М. М. Психокорекція синдрому «психоемоційного вигорання» / Суспільні трансформації: людина, держава, соціум: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (29 жовтня 2020 р.). – Львів: Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2020. – С. 41-45.
- Іванченко О.С. Особливі аспекти переживання провини та психокорекція провини-риси / Scientific Journal VIRTUS №54, May, 2021. – С. 32-38.
- Камінська О.В. Психокорекція розладів сну при неврозах / Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій : Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25–26 січня 2019 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2019. – С. 100-102.
- Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. Навч. посібн. Модульнорейтинговий курс. 3-ге вид. – К.: Видавничий дім „Персонал”, 2019. – 544 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- <http://eztuir.ztu.edu.ua/> - електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка»
- <https://www.psychology-online.net/> – збірники матеріалів з психології.
- http://lib.prometey.org/?sub_id=34 – сайт бібліотеки психології.
- <https://studme.com.ua/psihologiya/default.htm> – підручники, книги з психології.
- <http://growth.in.ua> – платформа для персонально розвитку та кар'єрного зростання.
- Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>